

OBYWATELSKI KONGRES KOMITETÓW MONITORUJĄCYCH

MATERIAŁ
POKONGRESOWY
POSTULATY I
REKOMENDACJE

SPIS TREŚCI

1. Wstęp.....	5
Podziękowania.....	6
2. Wartości Unii Europejskiej, w tym zasady horyzontalne i warunki podstawowe korzystania z funduszy europejskich	7
2.1 Warunek podstawowy - respektowanie Karty Praw Podstawowych UE oraz zasady horyzontalne, tj. respektowanie praw podstawowych i zasada niedyskryminacji	7
2.2. Warunek podstawowy - respektowanie Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.....	10
2.3 Zasada horyzontalna - równość kobiet i mężczyzn, <i>gender mainstreaming</i>	12
2.4 Zasada horyzontalna - zrównoważony rozwój	13
2.5 Wyzwania związane z DNSH, tj. zasadą nieczynienia znaczącej szkody środowisku (ang. <i>do no significant harm</i>)	14
2.6 Jawność prac w komitetach monitorujących oraz przeciwdziałanie zjawiskom typu SLAPP, ryzyko działalności, reagowanie na informacje od sygnalistów z urzędów	16
3. Promowanie i upowszechnianie wiedzy na temat wartości UE w kontekście funduszy europejskich	18
3.1 Informowanie o funduszach europejskich i wartościach UE - rekomendacje	18
3.2 Czym NGO-sy zajmują się w komitetach?	20
3.3 Punkty Informacyjne Funduszy Europejskich (PIFE) - co powinny wiedzieć o NGO-sach, jaką mieć ofertę wsparcia?	21
3.4 Korzystanie z pomocy technicznej przez partnerów spoza administracji	23
4. Budowanie potencjału organizacji pozarządowych z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus	26
4.1. Budowanie potencjału organizacji pozarządowych z EFS+ w ramach Programu FE dla Rozwoju Społecznego na lata 2021-2027.....	26
4.2 Budowanie potencjału organizacji pozarządowych z EFS+ w ramach programów regionalnych	28
5. Organizacja pozarządowa jako beneficjent	33
5.1. Organizacja pozarządowa jako beneficjent Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego na lata 2021-2027 (FERS).....	33
5.2 NGO-sy jako beneficjent Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności w ramach programów krajowych	34
5.3 NGO-sy jako beneficjent w regionie	35
5.4 Fundusze dla klimatu - jak wzmocnić absorpcję funduszy przez organizacje pozarządowe na zmiany klimatyczne i ochronę środowiska	37
5.5 NGO-sy jako beneficjent - fundusze na włączenie społeczne	39
5. 6. System SL (rozliczanie projektów).....	41
6. Rzecznik ds. Funduszy Europejskich - rola i rekomendacje	44
7. Wytyczne dotyczące komitetów monitorujących i regulaminy funkcjonowania komitetów	45
8. Kodeks Partnerstwa - kierunki zmian	46
9. Inne.....	48
Koalicja organizacji pozarządowych.....	51
10. Lista organizacji	52
DZIĘKUJEMY ZA UWAGĘ!	56

1. WSTĘP

W dniach 17-18 kwietnia 2023 r. odbył się w Warszawie **Obywatelski Kongres Komitetów Monitorujących** połączony ze **Stalą Konferencją ds. Europejskich**, która wpisana jest w struktury dialogu obywatelskiego (Podrozdział 5.3. pkt 2, ppkt d) w Wytycznych dotyczących realizacji zasady partnerstwa na lata 2021-2027¹. Wydarzenie zgromadziło ponad setkę reprezentantów organizacji pozarządowych zasiadających w komitetach monitorujących fundusze europejskie. Kongres zorganizowały **Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych (OFOP), Polska Zielona Sieć (PZS), Fundacja Stocznia**. Podczas pierwszego dnia Kongresu przedstawiciele i przedstawicielki sektora wypracowali ponad 150 postulatów i rekomendacji dotyczących wdrażania funduszy UE w Polsce.

Kongres był okazją do spotkania się osób reprezentujących trzeci sektor w komitetach monitorujących fundusze europejskie Polityki Spójności na lata 2021-2027. Środowisko pozarządowe ma w komitetach około pięciuset przedstawicieli i przedstawielek. W przypadku niektórych komitetów monitorujących ich liczbę udało się zwiększyć nawet do około 30%, co jest znaczącą i pozytywną zmianą w stosunku do liczby osób zasiadających w komitetach poprzedniej perspektywy finansowej. Średnio organizacje pozarządowe stanowią powyżej 20% składów komitetów monitorujących programy krajowe i regionalne finansowane z funduszy europejskich. Nowa perspektywa unijna na lata 2021-2027 to nowe wyzwania stojące przed organizacjami zajmującymi się monitorowaniem funduszy, wiążą się one z koniecznością zapobiegania zmianom klimatycznym, z praworządnością, a także z respektowaniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej.

Kongres zorganizowano, aby wzmocnić kompetencje przedstawielek i przedstawicieli organizacji społeczeństwa obywatelskiego zasiadających w komitetach monitorujących, stworzyć im warunki do wymiany doświadczeń i sieciowania oraz dać uczestnikom i uczestniczkom poczucie możliwie dobrego przygotowania do stojących przed nimi wyzwań. Podczas pierwszego dnia Kongresu odbyło się dwadzieścia sesji warsztatowych, których efektem jest ponad 100 rekomendacji i postulatów dotyczących efektywnego monitorowania funduszy Unii Europejskiej, poszanowania wartości europejskich, czy w końcu roli organizacji w całym procesie i możliwości finansowania ich działań. Do ostatecznej wersji dokumentu dodaliśmy również kilka postulatów wypracowanych przez Sieć OFOP ds. partnerstwa i funduszy europejskich.

Wypracowane przez Kongres rekomendacje i postulaty będą stopniowo przekazywane przez organizatorów do odpowiednich adresatów, a także wszystkich zainteresowanych, w szczególności sposób dedykujemy je wszystkim przedstawicielom i przedstawicielkom społeczeństwa obywatelskiego w komitetach monitorujących i zachęcamy do dalszych prac nad nimi.

Dodatkowo podczas wydarzenia osoby reprezentujące organizacje pozarządowe podpisywały wspólną Deklarację Koalicji organizacji pozarządowych² na rzecz obywatelskiego monitorowania funduszy Unii Europejskiej w Polsce.

Zespół Koordynacyjny Kongresu

Warszawa, 15 maja 2023

---

¹ [Wytyczne dotyczące realizacji zasady partnerstwa na lata 2021-2027](#)

² [s. 51](#)

PODZIĘKOWANIA

Podziękowania dla moderatorek i moderatorów sesji warsztatowych oraz osób przygotowujących rekomendacje/postulaty:

Katarzyny Batko-Tołuć, Sylwii Daniłowskiej, Elżbiety Dydak, Wioletty Gawrońskiej, Bartłomieja Głuszaka, Iwony Janickiej, Justyny Jakubów, Łucji Kucmin-Węglarczyk, Macieja Kunysza, Anny Anny Linczowskiej, Marcina Marszałka, Krzysztofa Mrozka, Cezarego Miżejewskiego, Justyny Nakielskiej, Justyny K. Ochędzan, Tomasza Piłata, Daniela Prędkopowicza, Ewy Rumińskiej-Zimny, Adama Szulczewskiego, Emilii Voss, Aleksandra Waszkielewicza, Waldemara Weihsa, Adama Zawisnego

oraz podziękowania i ukłony dla wszystkich osób zaangażowanych w wypracowywanie niniejszych rekomendacji i postulatów.

Dziękujemy!

2. WARTOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ, W TYM ZASADY HORYZONTALNE I WARUNKI PODSTAWOWE KORZYSTANIA Z FUNDUSZY EUROPEJSKICH

2.1 WARUNEK PODSTAWOWY - RESPEKTOWANIE KARTY PRAW PODSTAWOWYCH UE ORAZ ZASADY HORYZONTALNE, T.J. RESPEKTOWANIE PRAW PODSTAWOWYCH I ZASADA NIEDYSKRYMINACJI

Moderatorka: Justyna Nakielska – Kampania Przeciw Homofobii/OFOP

Rekomendacje wypracowane w ramach sesji warsztatowej:

	Treść rekomendacji	Adresaci/Adresatki
1.	Każda Instytucja Zarządzająca powinna dysponować rzetelną analizą sytuacji osób należących do każdej z grup zagrożonych dyskryminacją (zgodnie z art. 9 Rozporządzenia Ogólnego). Proces zlecenia analizy powinien się odbyć z włączeniem partnerów, finalna wersja raportu przedstawiona Komitetowi Monitorującemu, a następnie opublikowana jako punkt odniesienia dla wszystkich podmiotów zaangażowanych w fundusze UE w ramach programu.	instytucje zarządzające (IZ), Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, przedstawiciele/przedstawicielki NGO-sów w Komitecie ds. Umowy Partnerstwa (KUP) /innych komitetach monitorujących (KM), Komisja Europejska
2.	W celu utrzymania niezależności, osoby koordynujące ds. Karty Praw Podstawowych UE i/lub ds. Równego Traktowania powinny być tak umieszczone w strukturze Instytucji Zarządzającej, aby nie podlegały departamentowi/wydziałowi odpowiedzialnemu za wdrażanie programu. Osoby wybierane na ww stanowiska powinny obowiązkowo posiadać zweryfikowane kompetencje z zakresu	instytucje zarządzające (IZ), Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, przedstawiciele/przedstawicielki NGO-sów w Komitecie ds. Umowy Partnerstwa (KUP) i innych komitetach monitorujących (KM), Komisja Europejska

	niedyskryminacji czy Karty Praw Podstawowych UE , a ich powołanie powinno być zaopiniowane przez dany KM.	
3.	<p>Beneficjenci (wnioskodawcy) bez względu na formę naboru, a więc niezależnie od tego, czy jest to nabór konkurencyjny czy niekonkurencyjny, powinni wykazać, w jaki dokładnie sposób (lub na jakiej podstawie) będą dbać o przestrzeganie zasady niedyskryminacji i Karty Praw Podstawowych UE.</p> <p>Kryterium oceny projektu zapisane w formie „TAK/NIE”: w treści wniosku o dofinansowanie powinno się pojawić dodatkowe pole na wyjaśnienia, jak dokładnie będą one przestrzegane, jeśli beneficjent/wnioskodawca zaznaczy „TAK”.</p>	instytucje zarządzające (IZ), Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, przedstawiciele/przedstawicielki NGO-sów w Komitecie ds. Umowy Partnerstwa (KUP) i innych komitetach monitorujących (KM), Komisja Europejska
4.	<p>Rekomendujemy przeprowadzenie szkoleń i warsztatów oraz innych form podwyższania kwalifikacji i kompetencji z zakresu znajomości Karty Praw Podstawowych UE i zasad niedyskryminacji, zarówno dla potencjalnych beneficjentów/wnioskodawców, kadry instytucji zarządzających (IZ), ekspertów/ekspertek oceniających wnioski, jak i dla członków i członkiń komitetów monitorujących.</p>	instytucje zarządzające (IZ), Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, przedstawiciele/przedstawicielki NGO-sów w Komitecie ds. Umowy Partnerstwa i innych komitetach monitorujących (KM), Komisja Europejska
5.	<p>Każdy podmiot, który dopuścił się działań dyskryminujących, powinien być zobowiązany do wdrożenia działań naprawczych i prorównościowych, a działania te powinny być szczegółowo opisane i uzasadnione we wniosku o dotację. Stosowne pole powinno zostać umieszczone we wniosku o dofinansowanie.</p>	instytucje zarządzające (IZ), Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, przedstawiciele/przedstawicielki NGO-sów w Komitecie ds. Umowy Partnerstwa i innych komitetach monitorujących (KM), Komisja Europejska
6.	<p>Monitorowanie funduszy pod kątem respektowania Karty Praw Podstawowych UE i zasady niedyskryminacji, w tym powołanie w ramach komitetów monitorujących grup roboczych ds. monitorowania</p>	instytucje zarządzające (IZ), Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, przedstawiciele/przedstawicielki NGO-sów w Komitecie ds. Umowy Partnerstwa i innych komitetach monitorujących (KM), Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa, Komisja Europejska

	zasad horyzontalnych i warunków podstawowych, w tym Karty.	
7.	Należy zweryfikować przyjęte przez Ministra <i>Wytyczne dotyczące realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027</i> ³ pod kątem aktualnych wyzwań wynikających z regulacji unijnych, w tym zastosować odwołania, m.in. do obowiązujących Wytycznych Komisji Europejskiej dotyczących. zapewnienia poszanowania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej przy wdrażaniu europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych ⁴ .	instytucje zarządzające (IZ), Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Komitet ds. Umowy Partnerstwa, Podkomitet ds. rozwoju partnerstwa, przedstawiciele/przedstawicielki NGO-sów w Komitecie ds. Umowy Partnerstwa i innych komitetach monitorujących (KM), Komisja Europejska
8.	Konieczne jest rozpowszechnienie wiedzy na temat Strategii na rzecz wzmocnienia stosowania Karty praw podstawowych w UE ⁵ .	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Komisja Europejska, Komitet ds. Umowy Partnerstwa, Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa, instytucje zarządzające (IZ), przedstawiciele/przedstawicielki NGO-sów w Komitecie ds. Umowy Partnerstwa i innych komitetach monitorujących (KM)

³ [Wytyczne dotyczące realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027 - Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej \(funduszeuropejskie.gov.pl\)](https://funduszeuropejskie.gov.pl)

⁴ [Zawiadomienie Komisji - Wytyczne dotyczące zapewnienia poszanowania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej przy wdrażaniu europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych \(europa.eu\)](https://europa.eu)

⁵ [Unijna strategia na rzecz skuteczniejszego stosowania Karty praw podstawowych UE \(europa.eu\)](https://europa.eu)

2.2. WARUNEK PODSTAWOWY - RESPEKTOWANIE KONWENCJI ONZ O PRAWACH OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Moderatorzy: Adam Zawisny i Aleksander Waszkielewicz, Polskie Forum Osób z Niepełnosprawnościami

Rekomendacje wypracowane w ramach sesji warsztatowej:

	Treść rekomendacji	Adresaci/Adresatki
1.	Istnieje potrzeba przeprowadzenia diagnozy barier w politykach publicznych, diagnoza taka powinna zostać zrealizowana z puli środków przeznaczonych dla organizacji pozarządowych.	instytucje zarządzające (IZ), Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, przedstawiciele/przedstawicielki NGO-sów w Komitecie ds. Umowy Partnerstwa (KUP) i innych komitetach monitorujących (KM), Komisja Europejska
2.	Konieczne jest włączanie organizacji osób z niepełnosprawnościami w planowanie i realizację działań finansowanych z funduszy UE.	instytucje zarządzające (IZ), instytucje pośredniczące (IP), beneficjenci
3.	Niezbędna jest rewizja polityk publicznych pod kątem zgodności z prawami osób z niepełnosprawnościami (osób ze szczególnymi potrzebami) realizowana w formie partycypacyjnej, tj. z zaangażowaniem partnerów. Analiza taka powinna zostać sfinansowana z puli środków dla administracji publicznej, w tym samorządów.	instytucje zarządzające (IZ), Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, przedstawiciele/przedstawicielki NGO-sów w Komitecie ds. Umowy Partnerstwa (KUP) i innych komitetach monitorujących (KM), Komisja Europejska
4.	Szczególne znaczenie ma podnoszenie poziomu wiedzy kadr instytucji i podmiotów wdrażających fundusze europejskie na temat Konwencji.	instytucje zarządzające (IZ), Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, przedstawiciele/przedstawicielki NGO-sów w Komitecie ds. Umowy Partnerstwa (KUP) i innych komitetach monitorujących (KM), Komisja Europejska
5.	Plany deinstytucjonalizacji powinny zostać opracowane w formule partycypacyjnej, tj. z zaangażowaniem partnerów ⁶ .	instytucje zarządzające (IZ), Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, przedstawiciele/przedstawicielki NGO-sów w Komitecie ds. Umowy Partnerstwa (KUP) i innych komitetach monitorujących (KM), regionalne ośrodki polityki społecznej, Komisja Europejska

⁶ Zgodnie z zapisami UE „deinstytucjonalizacja” definiowana jest jako „proces przejścia od opieki instytucjonalnej do usług świadczonych w społeczności lokalnej”.

6.	Monitorowanie funduszy pod kątem zgodności z Konwencją, w tym powołanie w ramach komitetów monitorujących grup roboczych ds. monitorowania zasad horyzontalnych i warunków podstawowych, w tym Konwencji.	instytucje zarządzające (IZ), Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Komitet ds. Umowy Partnerstwa/Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa, przedstawiciele/przedstawicielki NGO-sów w KUP/KM, Komisja Europejska
7.	Wypracowanie zestawu dobrych praktyk i „dobrych” obowiązków pozwalających na zapewnienie zgodności finansowanych działań z Konwencją.	instytucje zarządzające (IZ), Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Komitet ds. Umowy Partnerstwa, Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa przedstawiciele/przedstawicielki NGO-sów w Komitecie ds. Umowy Partnerstwa i innych komitetach monitorujących (KM), Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa, Komisja Europejska

2.3 ZASADA HORYZONTALNA - RÓWNOŚĆ Kobiet I MĘŻCZYŹN, GENDER MAINSTREAMING

Moderatorka: Ewa Rumińska-Zimny – Stowarzyszenie Kongres Kobiet

Rekomendacje wypracowane w ramach sesji warsztatowej:

	Treść rekomendacji	Adresaci/Adresatki
1.	Wprowadzenie neutratywów jako formy komunikacji (np. osoba uczestnicząca zamiast uczestniczka/uczestnik)	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ)
2.	Zaleca się (o ile jest taka możliwość) wprowadzenie parytetów w gremiach wybieralnych komitetów.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Komitet ds. Umowy Partnerstwa (KUP) i Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa, instytucje zarządzające (IZ)
3.	Istnieje potrzeba utworzenia grup roboczych zajmujących się monitorowaniem spełniania warunków podstawowych i zasad horyzontalnych (w tym <i>gender mainstreaming</i>) w ramach pracy Komitetu ds. Umowy Partnerstwa (KUP) oraz innych komitetów monitorujących. Kluczowe jest również stworzenie platformy wymiany doświadczeń pomiędzy tymi grupami na poziomie krajowym. Platforma taka mogłaby działać przy Podkomitecie KUP ds. rozwoju partnerstwa.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Komitet ds. Umowy Partnerstwa, Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące NGO-sy w komitetach monitorujących.
4.	Wprowadzenie analizy równościowej jako warunku uzyskania dotacji dla wszystkich podmiotów. Analiza równościowa powinna dotyczyć zarówno samej instytucji lub firmy (np. udział kobiet na stanowiskach kierowniczych, luka płac, struktura zatrudnienia), jak również wpływu proponowanego projektu na równość szans (może być ona ujęta np. jako jedno pytanie otwarte).	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ)
5.	Wprowadzenie analizy równościowej do ewaluacji poprzedniego okresu programowania (np. liczba firm prowadzonych przez kobiety jako beneficjentki programu).	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Komitet ds. Umowy Partnerstwa i Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące NGO-sy w KUP i innych komitetach, Komisja Europejska

2.4 ZASADA HORYZONTALNA - ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ

Moderator: Krzysztof Mrozek – Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć

Rekomendacje wypracowane w ramach sesji warsztatowej:

	Treść rekomendacji	Adresaci/Adresatki
1.	<p>Pierwszy postulat dotyczy tzw. standardów ochrony drzew, a więc:</p> <p>Standardy ochrony drzew i innych form zieleni w procesie inwestycyjnym, Standard inspekcji i diagnostyki drzew, Standard cięcia i pielęgnacji drzew</p> <p>a. Wprowadzenie ww. standardów do horyzontalnych kryteriów naborów projektów konkurencyjnych i niekonkurencyjnych we wszystkich programach finansowanych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności, kryteria te muszą być bardziej ambitne i znaleźć się w kryteriach obligatoryjnych.</p> <p>b. Stosowanie ww. standardów powinno być weryfikowane przez komitety monitorujące.</p>	<p>Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwo Klimatu i Środowiska, Komitet Umowy Partnerstwa/Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa, instytucje zarządzające (IZ), instytucje pośredniczące (IP), przedstawiciele/przedstawicielki NGO-sów w KUP i innych komitetach.</p>
2.	<p>Należy poprawić mechanizm monitorowania i kontroli projektów, uwzględniając aspekty zrównoważonego rozwoju, w tym stosowania standardów ochrony drzew. Konieczne jest również stworzenie narzędzi kontrolnych w tym obszarze (np. <i>checklisty</i>).</p>	<p>Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), instytucje pośredniczące (IP), osoby reprezentujące NGO-sy w komitetach.</p>
3.	<p>Konieczne jest prowadzenie działań edukacyjnych i upowszechniających, w tym oddziaływanie na instytucje zarządzające i instytucje pośredniczące w regionach, tak aby reprezentujące je osoby również stały się ambasadorami zrównoważonego rozwoju.</p>	<p>Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwo Klimatu i Środowiska, instytucje zarządzające (IZ), instytucje pośredniczące (IP), przedstawiciele/przedstawicielki NGO-sów w KUP i innych komitetach, Komisja Europejska</p>

2.5 WYZWANIA ZWIĄZANE Z DNSH, T.J. ZASADĄ NIECZYNIENIA ZNACZĄCEJ SZKODY ŚRODOWISKU (ANG. *DO NO SIGNIFICANT HARM*)

Moderator: Krzysztof Mrozek – Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć

Rekomendacje/postulaty wypracowane w ramach sesji warsztatowej:

	Treść rekomendacji	Instytucje/Adresatki
1.	Niezbędne jest przeprowadzenie szkoleń z zakresu zasady DNSH, tj. zasady nieczynienia znaczącej szkody środowisku (ang. <i>do no significant harm</i>), skierowanych do <ul style="list-style-type: none"> ▪ komitetów monitorujących ▪ wszystkich zaangażowanych we wdrażanie programu. 	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwo Klimatu i Środowiska, Komitet ds. Umowy Partnerstwa/Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa, instytucje zarządzające (IZ), instytucje pośredniczące (IP), osoby reprezentujące NGO-sy w KUP i w innych komitetach monitorujących
2.	Należy opracować dobrej jakości informatory w zakresie stosowania zasady DNSH z praktycznymi wskazówkami, w szczególności na potrzeby instytucji zarządzających i podmiotów realizujących projekty, najlepiej w postaci materiału tłumaczącego zasadę DNSH „krok po kroku”	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwo Klimatu i Środowiska, instytucje zarządzające (IZ), instytucje pośredniczące (IP), osoby reprezentujące NGO-sy w KUP i innych komitetach, Komisja Europejska
3.	Stosowanie standardów, w szczególności dotyczących organizacji „zielonych wydarzeń” lub standardów ochrony drzew, należy włączyć do kryteriów horyzontalnych przyjmowanych przez komitet monitorujący danego programu.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące NGO-sy w KUP i innych komitetach, Komisja Europejska
4.	Aktywny monitoring ze strony komitetów dotyczyć powinien przede wszystkim: <ul style="list-style-type: none"> ▪ kwestii finansowania działań związanych z monitorowaniem przestrzegania zasady DNSH, na potrzeby organizacji reprezentowanych w komitetach (konieczne zabezpieczenie środków z pomocy technicznej dla organizacji mających swoich przedstawicieli/przedstawicielki w komitetach) ▪ rozwiązań zawartych w regulaminach komitetów umożliwiających prowadzenie wizyt monitorujących i inne 	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące NGO-sy w KUP i innych komitetach, Komisja Europejska

	działania monitorujące realizację ww. zasady.	
5.	Potrzebny jest również regularny przegląd kryteriów oceny projektów, w szczególności pod kątem ich respektowania i możliwości egzekwowania.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwo Klimatu i Środowiska, instytucje zarządzające (IZ), instytucje pośredniczące (IP), osoby reprezentujące NGO-sy w KUP i innych komitetach
6.	Respektowanie zasady DNSH powinno być poddane kompleksowej ewaluacji.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej
7.	Zaleca się liczenie śladu węglowego [<i>Carbon Footprint</i>] podczas wdrażania programów, w tym realizacji przedsięwzięć (należy wypracować odpowiednią metodologię wyliczania śladu węglowego).	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwo Klimatu i Środowiska, Komitet ds. Umowy Partnerstwa/Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa, instytucje zarządzające (IZ), instytucje pośredniczące (IP), przedstawiciele/przedstawicielki NGO-sów w KUP i innych komitetach.

2.6 JAWNOŚĆ PRAC W KOMITETACH MONITORUJĄCYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE ZJAWISKOM TYPU SLAPP, RYZYKO DZIAŁALNOŚCI, REAGOWANIE NA INFORMACJE OD SYGNALISTÓW Z URZĘDÓW

Moderatorka: Katarzyna Batko-Tołuć – Stowarzyszenie Watchdog Polska, OFOP

Rekomendacje/postulaty wypracowane w ramach sesji warsztatowej:

	Treść rekomendacji	Adresaci/Adresatki
1.	Rzecznik/Rzecznicy Funduszy Europejskich , a także Rzecznicy/Rzeczniczki ds. Równego Traktowania nie mogą swobodnie pełnić swoich funkcji, gdyż są obecnie zależni od Instytucji Zarządzających. Rekomendujemy ich mocniejsze i bardziej niezależne umocowanie.	Komisja Europejska, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), przedstawiciele/przedstawicielki NGO-sów w komitetach, rzecznicy/rzeczniczki ds. funduszy europejskich, rzecznicy/rzeczniczki ds. równego traktowania
2.	Wymaganie nieposzlakowanej opinii od członków i członkiń komitetów (i ich zastępców/zastępczyń) oraz możliwość odwołania przedstawiciela/przedstawicielki organizacji w związku z toczącym się postępowaniem prowadzonym przez prokuraturę/sąd lub wydaniem przez sąd wyroku skazującego to realne zagrożenie dla osób reprezentujących NGO-sy w komitetach. Mogą one stać się celami tzw. SLAPP-ów, broniąc praw podstawowych, zwłaszcza podczas kryzysu praworządności. Ten wymóg powinien być ograniczony do sytuacji związanych z nieprawidłowościami związanymi z pieniędzmi publicznymi, prawomocnymi wyrokami i powinien dotyczyć także osób reprezentujących administrację. Do rozważenia wprowadzenie tzw. „decyzji wiążącej”.	Komisja Europejska, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej
3.	Rekomendujemy dopasowanie terminów przygotowania protokołów do dynamiki spotkań komitetów monitorujących. Tak, aby na kolejnych spotkaniach można było odnosić się do wcześniejszych ustaleń.	instytucje zarządzające (IZ)
4.	Rekomendujemy zweryfikowanie sposobu prezentacji materiałów na stronach internetowych i zadbanie o to, by pomiędzy instytucją zarządzającą a członkami/członkiniami komitetów (i ich	instytucje zarządzające (IZ)

	zastępcami/zastępczyniami) był dobry i równomierny przepływ informacji	
5	Rekomendujemy, by zgłoszenia uwag do protokołu lub ustne zgłoszenia do protokołu były dokładnie zapisywane, bez zmiękczonego parafrazowania.	instytucje zarządzające (IZ) i osoby reprezentujące organizacje w komitetach
6	Rekomendujemy, aby podczas obrad komitetów zapewniono odpowiednie warunki, które umożliwią realny dialog, a także by zadbano o równe traktowanie osób uczestniczących w posiedzeniu, o ich poczucie komfortu prac i możliwość zabierania głosu (np. sytuacje, gdy trzeba podejść do mównicy, aby zabrać głos, ani nie sprzyjają dyskusji, ani nie są włączające).	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące organizacje w komitetach, Komisja Europejska
7	Wzmocnienie osób reprezentujących organizacje w komitetach zajmujących się monitorowaniem warunków podstawowych i zasad horyzontalnych, w tym respektowania Karty Praw Podstawowych UE i zasady niedyskryminacji. Organizacje społeczeństwa obywatelskiego i aktywiści/aktywistki na rzecz praw człowieka doświadczają mogą zastraszania i/lub ostracyzmu, także działań typu SLAPP, tj. wykorzystywania drogi prawnej celem stłumienia debaty publicznej. Organizacje społeczeństwa obywatelskiego i obrońcy praw powinni mieć możliwość działania bez strachu w sprzyjającym środowisku zgodnie z zapisami Strategii na rzecz wzmocnienia stosowania Karty praw podstawowych w UE .	Komisja Europejska, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ)

3. PROMOWANIE I UPOWSZECHNIANIE WIEDZY NA TEMAT WARTOŚCI UE W KONTEKŚCIE FUNDUSZY EUROPEJSKICH

3.1 INFORMOWANIE O FUNDUSZACH EUROPEJSKICH I WARTOŚCIACH UE - REKOMENDACJE

Moderatorka: Annamaria Linczowska – Kampania Przeciw Homofobii, OFOP

Rekomendacje/postulaty wypracowane w ramach sesji warsztatowej:

	Treść rekomendacji	Adresaci/Adresatki
1.	Rekomendujemy, aby wszystkie podmioty informujące o funduszach Unii Europejskiej używały języka inkluzywnego przy każdej podejmowanej komunikacji.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, wszystkie podmioty informujące, media
2.	Rekomendujemy, aby instytucje zarządzające (IZ) włączały osoby reprezentujące organizacje pozarządowe zajmujące się wartościami i zasadami horyzontalnymi w komitetach do prac nad strategią komunikacyjną każdego programu.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), przedstawiciele/przedstawicielki organizacji w KUP i innych komitetach
3.	Rekomendujemy, aby informowanie o funduszach odbywało się w poszanowaniu zasady niedyskryminacji i innych wartości unijnych; dodatkowo wskazujemy, iż traktatowy katalog unijnych wartości powinien stanowić punkt odniesienia przy odwoływaniu się do grup narażonych na dyskryminację (patrz punkt 9 Rozporządzenia ogólnego).	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), przedstawiciele/przedstawicielki organizacji w KUP i innych komitetach monitorujących, media
4.	Rekomendujemy, aby w Strategii komunikacji Funduszy Europejskich skoncentrowano się na korzyściach z członkostwa Polski w UE i z funduszy unijnych, w tym ważne jest posługiwanie się konkretnymi danymi pokazującymi, że „każdy korzysta” z tych możliwości i funduszy (taka strategia powinna zostać opracowana i być wdrożona).	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące organizacje w KUP i innych komitetach.

5.	Instytucje zaangażowane we wdrażanie programów oraz beneficjenci podkreślają, że wydatkowanie funduszy UE odbywa się z poszanowaniem wartości UE, skupiając się na pozytywnym przekazie, tj. dzięki temu, że szanujemy wartości unijne, mamy finansowanie z funduszy.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), instytucje pośredniczące (IP), instytucje wdrażające, beneficjenci osoby reprezentujące NGO-sy w KUP i innych komitetach, media
----	---	---

3.2 CZYM NGO-SY ZAJMUJĄ SIĘ W KOMITETACH?

Moderatorka: Eliza Voss - Stowarzyszenie Dziennikarzy RP

Rekomendacje/postulaty wypracowane w ramach sesji warsztatowej:

	Treść rekomendacji	Instytucje/Adresatki
1.	Większa przejrzystość i transparentność dokumentów przygotowywanych na potrzeby prac w KM, w tym aktualizowanie zakładki dotyczącej KM na stronach danego programu o uchwały, protokoły, terminy posiedzeń itp.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące NGO-sy w komitetach
2.	Aktualny skład komitetu monitorującego powinien być dostępny na stronie danego programu.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące NGO-sy w komitetach
3.	Wypracowanie bazowej informacji na temat tego, czym osoba reprezentująca organizację pozarządową zajmuje się w Komitecie Monitorującym - w uproszczony sposób, prostym językiem; szkolenie w tym zakresie dla osób reprezentujących NGO-sy w komitetach, przygotowanie akcji informacyjnej we współpracy z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące NGO-sy w komitetach
4.	Mapowanie/instrukcja informacyjna na temat organizacji pozarządowych w komitetach w formie bazy wiedzy na stronie WWW lub aplikacji opisanej w jasnym, potocznym języku.	przedstawiciele/przedstawicielki NGO-sy w komitetach
5.	Stworzenie skutecznego narzędzia komunikacyjnego w celu wymiany informacji pomiędzy osobami reprezentującymi NGO-sy w komitetach a środowiskiem obywatelskim, Zapewnienie możliwości kontaktowania się zarówno beneficjentom projektów (w razie niepożądanych incydentów związanych z realizacją projektów), jak też osobom, które zauważają uchybienia lub nieprawidłowości, w szczególności w zakresie naruszenia zasad horyzontalnych i warunków podstawowych dot. Karty Praw Podstawowych UE oraz Konwencji ONZ ds. praw osób niepełnosprawnych .	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące NGO-sy w komitetach.

3.3 PUNKTY INFORMACYJNE FUNDUSZY EUROPEJSKICH (PIFE) - CO POWINNY WIEDZIEĆ O NGO-SACH, JAKĄ MIEĆ OFERTĘ WSPARCIA?

Moderator: Daniel Prędkopowicz - Stowarzyszenie Europa i My/Fundacja Fundusz Współpracy

Rekomendacje/postulaty wypracowane w ramach sesji warsztatowej:

	Treść rekomendacji	Adresaci/Adresatki
1.	Rekomendujemy, aby zwiększyć promocję i upowszechnianie działalności Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich (PIFE) oraz zakresu usług jakie świadczą.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Sieć PIFE, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące NGO-sy w komitetach
2.	Rekomendujemy, aby wzmocnić współpracę PIFE z organizacjami pozarządowymi i wdrożyć w praktyce wspólne inicjatywy na rzecz działań informacyjno-promocyjnych.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące NGO-sy w komitetach
3.	Rekomendujemy, aby poszerzyć obszary tematyczne PIFE o wszystkie dostępne europejskie źródła finansowania działań, także te spoza Polityki Spójności na lata 2021-2027.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), Komisja Europejska, osoby reprezentujące NGO-sy w komitetach
4.	Rekomendujemy, aby funkcjonowanie PIFE poza miastami wojewódzkimi (tj. w subregionach i powiatach) zlecać organizacjom pozarządowym (granty), w szczególności posiadającym doświadczenie w prowadzeniu centrów organizacji pozarządowych, ośrodków wsparcia ekonomii społecznej (OWES), Działaj Lokalnie, a także lokalnym grupom działania itp.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące NGO-sy w komitetach
5.	Rekomendujemy, aby wzmocnić działania animacyjne i konsultacyjne w powiatach, tak aby zachęcić podmioty z mniejszych środowisk (w tym partnerstwa) do sięgania po fundusze europejskie. Warto wykorzystać dobre praktyki z czasów realizacji sieci Regionalnych Ośrodków EFS (ROEFS).	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące NGO-sy w komitetach
6.	Postulujemy stworzenie możliwości organizacji „powiatowych PIFE” prowadzonych przez NGO-sy (granty na działania informacyjno-promocyjne), które w ramach swojej działalności m.in. organizowałyby szkolenia, prowadziły działania animacyjne, doradcze w miastach powiatowych (np. dyżury -	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące NGO-sy w komitetach

	raz w tygodniu, warsztaty, konsultacje, doradztwo), lokalne kampanie informacyjne.	
--	---	--

3.4 KORZYSTANIE Z POMOCY TECHNICZNEJ PRZEZ PARTNERÓW SPOZA ADMINISTRACJI

Moderatorka: Iwona Janicka – Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych

Rekomendacje/postulaty wypracowane w ramach sesji warsztatowej:

	Treść rekomendacji	Adresaci/Adresatki
1.	<p>Rekomendujemy przeanalizowanie już przyjętych programów pod kątem zgodności ich zapisów z realizacją zasady partnerstwa, w szczególności w kontekście pomocy technicznej (weryfikacja, aktualizacja).</p> <p>Chociaż rozdziały o partnerstwie oraz pomocy technicznej uwzględniały zapisy dotyczące włączenia NGO-sów, w tym wsparcie partnerów spoza administracji na potrzeby ich pracy w komitetach, to w praktyce są one iluzoryczne. Programy po wysłaniu do komisji i przed ich zatwierdzeniem nie były omawiane ze środowiskiem, a ich ostateczny kształt może odbiegać od postulatów NGO-sów.</p>	<p>Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Komitet Umowy Partnerstwa/Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące NGO-sy w KUP i innych komitetach, Komisja Europejska</p>
2.	<p>Rekomendujemy dokonanie weryfikacji i aktualizacji przyjętych regulaminów komitetów monitorujących pod kątem spójności z Kodeksem Partnerstwa w kontekście pomocy technicznej.</p> <p>Obecnie organizacje pozarządowe FINANSUJĄ prace i zaangażowanie w komitetach reprezentujących je osób, w tym podwyższanie ich kompetencji, wymianę doświadczeń, a pieniądze na ten cel pozyskują SPOZA funduszy europejskich, czyli w praktyce udzielają wsparcia na rzecz realizacji programu!</p>	<p>Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Komitet Umowy Partnerstwa/Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące NGO-sy w KUP i innych komitetach, Komisja Europejska</p>
3.	<p>Rekomendujemy dokonanie weryfikacji i zmiany szczegółowych opisów priorytetów programów (SZOP) oraz przyjętych rocznych budżetów programów, które nie uwzględniły potrzeb partnerów wynikających z diagnozy potrzeb.</p> <p>Należy zapewnić odpowiedni poziom wsparcia partnerów adekwatnie do potrzeb prac w komitetach, stosownie do każdego</p>	<p>Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Komitet Umowy Partnerstwa/Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące NGO-sy w KUP i innych komitetach, Komisja Europejska</p>

	<p>programu, w tym każdego programu regionalnego (ważne jest zachowanie spójności na poziomie regionów, bo praca jest porównywalna!), widzimy zasadność uwzględnienia specyfiki KM FERS, KM FEnIKS, KM FERC i innych programów krajowych.</p> <p>Niestety okazuje się, że spora część instytucji zarządzających (IZ) nie przeznaczyła pieniędzy na wsparcie partnerów.</p>	
4.	<p>Rekomendujemy przeprowadzenie diagnozy potrzeb partnerów zgodnie z art. 17 Kodeksu Partnerstwa nie później aniżeli do końca czerwca 2023 r. Diagnoza powinna zostać opublikowana. Niestety, okazuje się, że instytucje zarządzające (IZ) nie przeprowadzają diagnozy potrzeb albo przeprowadzono ją, zawężając katalog potrzeb do szkoleń i/lub ekspertyz – bez możliwości wskazania dodatkowych obszarów i potrzeb (np. sieciowania, brania udziału w spotkaniach, możliwości wypłacania honorariów czy chociażby diety dla osób eksperckich wskazanych do pracy w komitetach, które w tym czasie nie mogą świadczyć pracy). Przyjęte Regulaminy komitetów mocno ograniczyły katalog wsparcia względem możliwości zapisanych w Kodeksie Partnerstwa, a także Wytycznych dotyczących komitetów.</p>	<p>Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Komitet ds. Umowy Partnerstwa/Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące NGO-sy w KUP i innych komitetach, Komisja Europejska</p>
5.	<p>Rekomendujemy zwiększenie decyzyjności organizacji w zakresie wydatkowania środków z pomocy technicznej w celu skutecznego i efektywniejszego realizowania działań w komitetach, w tym w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ możliwość otrzymania zaliczki na realizację działań ▪ wprowadzenie możliwości ryczału na dany rok, z uwzględnieniem możliwości pokrywania diet dla osób w komitetach, zakupu wyposażenia (aby ograniczyć wydruki materiałów). <p>Obecnie Przewodniczący/- a komitetu podejmuje decyzje – nie tylko w zakresie zlecenia ekspertyzy, (z której wynikać może naruszenie zasad działania przez instytucję zarządzającą IZ), ale też nawet wyrażanie</p>	<p>Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Komitet Umowy Partnerstwa/Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa, instytucje zarządzające (IZ), przedstawiciele/przedstawicielki NGO w KUP/KM, Komisja Europejska</p>

	zgody na to, czy osoba reprezentująca organizację może jechać na spotkanie, które pozwoli jej lepiej wykonywać swoją pracę w Komitecie. Jedynym uzasadnieniem, odwołującym się do Regulaminu Komitetu, jest brak podstaw prawnych.	
6.	Rekomendujemy przygotowanie systemu z repozytorium plików (dobra praktyka w KM Fundusze Europejskie dla Podkarpacia, KM Fundusze Europejskie na Rozwój Społeczny.	instytucje zarządzające (IZ)
7.	Rekomendujemy zapewnienie odpowiednich warunków do pracy i dialogu podczas obrad komitetów, w tym odpowiednie ustawienie stołów, zapewnienie mikrofonów na sali (zamiast jednego miejsca, z którego trzeba przemawiać), umożliwienie podczas obrad korzystania ze sprzętu typu notebook (tablet lub inne) oraz dostępu do Internetu (!) i zasilania celem ograniczenia wydruków.	instytucje zarządzające (IZ)
8.	Rekomendujemy zapewnienie udziału w obradach osobom reprezentującym NGO-sy, w tym zarówno członkom/członkiniom, jak i ich zastępcom/zastępczyniom.	instytucje zarządzające (IZ)
9.	Jeśli sekretariat grupy prowadzony jest przez partnera (w tym NGO-sy), powinny za tym iść fundusze (!) na prowadzenie jego działań.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Komitet ds. Umowy Partnerstwa/Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa, instytucje zarządzające (IZ), przedstawiciele/przedstawicielki NGO-sów w KUP i innych komitetach, Komisja Europejska

4. BUDOWANIE POTENCJAŁU ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH Z EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO PLUS

4.1. BUDOWANIE POTENCJAŁU ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH Z EFS+ W RAMACH PROGRAMU FE DLA ROZWOJU SPOŁECZNEGO NA LATA 2021-2027

Moderatorka: Iwona Janicka – Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych

Rekomendacje/postulaty wypracowane w ramach sesji warsztatowej:

1.	<p>Rekomendujemy, aby w przypadku naborów związanych z budowaniem potencjału NGO-sów w zakresie świadczenia usług w obszarach realizacji celów EFS+ rozważono nabór, który będzie dwuetapowy, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nabór na przygotowanie koncepcji rozwoju organizacji (we własnym zakresie) – projekt maks. 6-miesiące, alokacja maks. 100 tys. złotych ▪ Ocena koncepcji i zgodności z celami EFS+ i złożenie wniosku już „właściwego”. <p>Koncepcja powinna uwzględniać wzmocnienie w zakresie stabilności (samodzielności) finansowej, w tym zatrudnienie kadry ds. fundraisingu, promocji, stabilności zatrudnienia, wdrożenia standardów i procedur działania organizacji, zakupu wyposażenia i sprzętu, etc.</p>	<p>Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (IZ FERS), Kancelaria Prezesa Rady Ministrów (instytucja pośrednicząca), Grupa robocza ds. społeczeństwa obywatelskiego KM FERS, Komisja Europejska</p>
2.	<p>Rekomendujemy, aby w przypadku naborów związanych z budowaniem potencjału NGO-sów w zakresie świadczenia usług w obszarach realizacji celów EFS+ wyodrębniono następujące nabory i zastosowano odrębne kryteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ dla organizacji zajmujących się wspieraniem innych NGO-sów w budowaniu ich potencjału i wypracowania modelu świadczenia usług, strategii, koncepcji fundraisingu i udzielania wsparcia w formie bonów rozwojowych (w szczególności chodzi o wspieranie małych organizacji lub z mniejszych społeczności, które nie sięgną bezpośrednio po fundusze UE); 	<p>Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (IZ FERS), Kancelaria Prezesa Rady Ministrów (instytucja pośrednicząca), Grupa robocza ds. społeczeństwa obywatelskiego KM FERS, Komisja Europejska.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dla NGO-sów realizujących działania nieodpłatnie z uwagi na wymogi ustawowe, w szczególności prowadzących różnego typu placówki, np. dzienne domy pobytu, placówki wsparcia dziennego itp., które nie są objęte systemem dotacji podmiotowych (nabór dwuetapowy); ▪ dla pozostałych NGO-sów rekomendujemy nabór dwuetapowy. 	
3.	<p>Rekomendujemy, aby w przypadku naborów wzmacniających i budujących potencjał federacji wyodrębniono następujące nabory i zastosowano odrębne kryteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nabór dla istniejących federacji i/lub związków organizacji (na wzór naboru federacji do KUP) z podziałem na: <ul style="list-style-type: none"> - ogólnopolskie (ogólnobranżowe, tematyczne) spełniające kryteria dostępu - prowadzenie działalności w min. 9 województwach oraz - regionalne (w min. 51% powiatów), prowadząca działalność od min. 5 lat ▪ Nabór na tworzenie nowych ogólnopolskich oraz regionalnych federacji i/lub związków organizacji tylko w sytuacji, gdy jest taka potrzeba (na podstawie przygotowanej diagnozy potrzeb), w tym sformalizowanie funkcjonowania koalicji/porozumień NGO-sów oraz na rozwój federacji i/lub związków organizacji z doświadczeniem mniejszym aniżeli 5 lat. 	<p>Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (IZ FERS), Kancelaria Prezesa Rady Ministrów (instytucja pośrednicząca), Grupa robocza ds. społeczeństwa obywatelskiego KM FERS, Komisja Europejska</p>
4.	<p>Rekomendujemy, aby w przypadku naborów związanych z budowaniem potencjału NGO-sów wsparcie w tym obszarze objęte było wkładem własnym 0%.</p> <p>Uzasadnienie: Organizacje pozarządowe, które nie dysponują odpowiednim potencjałem (a jeśli dysponują środkami, to pochodzą one z dotacji na realizację konkretnego zadania publicznego) nie mogą wydzielić żadnej kwoty na dodatkowe wniesienie wkładu własnego związanego z realizacją tego typu projektów.</p> <p>W praktyce organizacja, którą „stać” na wkład własny, już jest w lepszej sytuacji, bo ma środki na rozwój. Organizacje z reguły nie dysponują takimi środkami – stąd rekomendacje dla Polski związane z uwzględnieniem środków EFS+ na budowanie potencjału NGO-sów.</p>	<p>Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (IZ FERS), Komisja Europejska</p>

4.2 BUDOWANIE POTENCJAŁU ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH Z EFS+ W RAMACH PROGRAMÓW REGIONALNYCH

Moderatorki i moderatorzy:

Wioletta Gawrońska – Sieć SPLOT/OFOP,

Justyna K. Ochędzan – Wielkopolska Rada Koordynacyjna, Związek Organizacji Pozarządowych, WRZOS, OFOP

Adam Szulczewski – Fundacja na rzecz Collegium Polonicum, OFOP

Waldemar Weihs – Fundacja Merkury, WRZOS

Rekomendacje/postulaty wypracowane podczas 4 sesji warsztatowych:

	Treść rekomendacji	Adresaci/Adresatki
1.	Rekomendujemy przeprowadzenie spotkań informacyjnych (dla NGO-sów) wskazujących, na czym polegać ma wzmocnianie i budowanie potencjału NGO-sów ze środków EFS+, tak aby przekazać jasny komunikat, że nie są to kolejne dotacje na projekty i realizację zadań publicznych, ale na instytucjonalne wzmocnienie organizacji.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ) programami regionalnymi, Komisja Europejska (zgoda na dane rodzaje działań w ramach budowania potencjału), osoby reprezentujące organizacje w KUP i innych komitetach, w tym w regionach
2.	Rekomendujemy, aby w ramach obszarów, które powinny być objęte interwencją EFS+ w ramach budowania potencjału NGO-sów z programów regionalnych, znalazły się: <ul style="list-style-type: none"> ▪ rozwój działań sieciujących wśród organizacji pozarządowych wzmocniających współpracę NGO-sów, komunikację, federalizację, w tym zarówno sieciowanie się lokalnie, jak i możliwość włączenia się w federacje regionalne, krajowe i międzynarodowe, ▪ wzmocnianie współpracy, a co się z tym wiąże, także wzajemnego zaufania organizacji, ▪ udział w forach branżowych, wizytach studyjnych, wymianach, ▪ modernizacja i tworzenie narzędzi cyfrowych wspierających komunikację NGO-sów między sobą,	instytucje zarządzające (IZ) programami regionalnymi, Komisja Europejska (zgoda na dane rodzaje działań w ramach budowania potencjału), osoby reprezentujące organizacje w KUP i innych komitetach, w tym w regionach

<ul style="list-style-type: none"> ▪ prowadzenie działań na rzecz zmiany prawa, tworzenie bezpieczeństwa prawnego organizacji pozarządowych, ▪ rzecznictwo w obszarach społecznych, dbanie o reprezentowanie głosu organizacji pozarządowych w tworzeniu polityk publicznych (na poziomie lokalnym, regionalnym, ogólnopolskim) oraz konkretnych grup obywateli/-lek, ▪ tworzenie stanowisk, działania strażnicze, ▪ wzmacnianie organizacji pozarządowych jako realizatorów usług społecznych na rzecz mieszkańców, m.in. w celu prowadzenia centrów usług wspólnych, centrów aktywności lokalnych, centrów usług społecznych, ▪ prowadzenie działań na rzecz zwiększania skali powierzania zadań publicznych organizacjom i wzmocnienia ich zasobów ludzkich i infrastrukturalnych, ▪ wzmacnianie rozpoznawalności działań organizacji w środowisku lokalnymi i społeczeństwie, ▪ wzmacnianie kadr organizacji pozarządowych i budowanie ich kompetencji, nie tylko poprzez szkolenia, ale również inne formy, w tym zindywidualizowane (mentoring, coaching, przebranżowienie, przekwalifikowanie w taki sposób, by organizacja mogła dopasowywać się z oferowanymi usługami do potrzeb rynku), ▪ działania wzmacniające liderów i liderki organizacji pozarządowych (typu „szkoła liderów”), nie tylko w formie szkoleń i zindywidualizowanego doradztwa/mentoringu, ale również poprzez dostarczenie liderom narzędzi do działania, budowania sieci kontaktów, baz osób eksperckich itp., ▪ zachęcanie obywateli/-lek do działania w ramach organizacji, w tym przyjmowania roli liderów/-erek („sukcesja” liderstwa w organizacjach pozarządowych, zastępowalność pokoleń), ▪ wsparcie w przygotowaniu strategii rozwoju, 	
---	--

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tworzenia zaplecza ekspertów i ekspertek, m.in. wspierających działania rzecznicze, budowanie bazy wiedzy, ekspertyz, analiz na potrzeby tworzenia stanowisk i wpływania na polityki w zakresie EFS+, ▪ dostarczanie zaplecza obsługowego – obsługa prawna, księgowość, kadrowa organizacji - tworzenie centrów outsourcingu/ NGO-sowe centra usług wspólnych, ▪ dostęp do zasobów cyfrowych, licencji, oprogramowania, umożliwienie digitalizacji działań w duchu cyfrowej i zielonej transformacji. 	
3.	<p>Rekomendujemy, aby w ramach planowanych działań była możliwość tworzenia zaplecza infrastrukturalnego do prowadzenia działań - zarówno w postaci środków na siedzibę, remont, modernizację/adaptację powierzchni, wdrażanie rozwiązań niskoemisyjnych i termomodernizacji, jak i poprzez tworzenie inkubatorów, przestrzeni i zasobów współdzielonych z innymi organizacjami (niwelowanie syndromu ubóstwa lokalnego organizacji pozarządowych).</p>	<p>instytucje zarządzające (IZ) programami regionalnymi, Komisja Europejska (zgoda na dane rodzaje działań w ramach budowania potencjału), osoby reprezentujące organizacje w KUP/ innych komitetach, w tym w regionach</p>
4.	<p>Rekomendujemy, aby w ramach planowanych działań uwzględnić tworzenie funduszy regionalnych i lokalnych na realizację inicjatyw pozarządowych, w tym wydzielenia środków na potrzeby wkładów własnych do projektów i działania interwencyjne (np. pandemia, kryzys uchodźczy) – źródłem finansowania funduszu docelowo mogłyby być środki pochodzące z budżetu państwa, samorządów lokalnych oraz biznesu w oparciu o działania CSR i tworzenie strategii ESG.</p>	<p>instytucje zarządzające (IZ) programami regionalnymi, Komisja Europejska (zgoda na dane rodzaje działań w ramach budowania potencjału), osoby reprezentujące organizacje w KUP/ innych komitetach, w tym w regionach</p>
5.	<p>Rekomendujemy, aby nabory na budowanie potencjału NGO-sów były ogłaszane oddzielnie, nie jako część realizacji określonego projektu. Jednocześnie rekomendujemy, aby w ramach innych naborów określony procent środków został przeznaczony na wzmocnienie instytucjonalne Wnioskodawcy (np. 10-20%; na wzór np. konkursu Nowe FIO).</p>	<p>instytucje zarządzające (IZ) programami regionalnymi, Komisja Europejska (zgoda na dane rodzaje działań w ramach budowania potencjału), osoby reprezentujące organizacje w KUP i innych komitetach, w tym w regionach</p>
6.	<p>Rekomendujemy, aby wydatkowanie środków w ramach dotacji odbywało się w oparciu o</p>	<p>instytucje zarządzające (IZ) programami regionalnymi, Komisja Europejska (zgoda na dane rodzaje działań w</p>

	analizę potrzeb i potencjału przeprowadzoną wcześniej przez daną organizację.	ramach budowania potencjału), osoby reprezentujące organizacje w KUP i innych komitetach, w tym w regionach
7.	<p>Rekomendujemy zorganizowanie systemu wsparcia NGO-sów (w rodzaju ROEFS), którego elementami byłyby</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizacja naboru na operatorów, tj. organizacje, które będą wspierać NGO-sy (np. w formie bonów rozwojowych), - organizacja naborów na tzw. małe projekty do 100 tys. zł (dla małych NGO-sów i bez wymagań dotyczących potencjału finansowego NGO-sów). 	instytucje zarządzające (IZ) programami regionalnymi, Komisja Europejska (zgoda na dane rodzaje działań w ramach budowania potencjału), osoby reprezentujące organizacje w KUP i innych komitetach, w tym w regionach
8.	Rekomendujemy, aby była możliwość aplikowania o projekty o wysokości półtorakrotności budżetu rocznego (nie dotyczy małych projektów do 100 tys. zł).	instytucje zarządzające (IZ) programami regionalnymi, osoby reprezentujące organizacje w KUP i innych komitetach (w tym w regionach)
9.	Rekomendujemy uproszczenie formalności aplikowania i rozliczania projektów, w tym możliwość rozliczania ryczałtowego projektów w oparciu o rezultaty.	instytucje zarządzające (IZ) programami regionalnymi, osoby reprezentujące organizacje w KUP i innych komitetach (w tym w regionach)
10.	Rekomendujemy rozłożenie naborów i wydatkowania środków w czasie, a więc organizację więcej niż tylko jednego naboru w okresie wdrażania programu.	instytucje zarządzające (IZ) programami regionalnymi, osoby reprezentujące organizacje w KUP i innych komitetach (w tym w regionach)
11.	Rekomendujemy, aby wsparcie było ukierunkowane na organizacje społeczeństwa obywatelskiego, tj. unikanie „fałszywych proroków”, m.in. wykluczenie możliwości wsparcia organizacji, które powstały <i>ad hoc</i> wyłącznie, aby uzyskać wsparcie; lub takich, które są biegłe w pozyskiwaniu środków zewnętrznych bez odpowiedniego potencjału czy doświadczenia w środowisku NGO-sów.	instytucje zarządzające (IZ) programami regionalnymi, osoby reprezentujące organizacje w KUP i innych komitetach (w tym w regionach)
12.	Rekomendujemy (np. poprzez premiowanie) wspieranie współpracy organizacji pozarządowych i budowania koalicji, np. tematycznych (większa komplementarność wsparcia).	instytucje zarządzające (IZ) programami regionalnymi, osoby reprezentujące organizacje w KUP i innych komitetach (w tym w regionach)
13.	Rekomendujemy, aby został zapewniony wpływ organizacji na podział alokacji i dobór działań, nie tylko poprzez kryteria i metodykę naboru w ramach KM, ale też poprzez pracę warsztatową.	instytucje zarządzające (IZ) programami regionalnymi, Komisja Europejska (zgoda na dane rodzaje działań w ramach budowania potencjału), osoby reprezentujące organizacje w KUP i innych komitetach, w tym w regionach
14.	Rekomendujemy powołanie w każdym Komitecie monitorującym program regionalny	instytucje zarządzające (IZ) programami regionalnymi, osoby reprezentujące

	grupy roboczej ds. społeczeństwa obywatelskiego, której jednym z zadań będzie praca nad zagadnieniami budowania potencjału NGO-sów.	organizacje w KUP i innych komitetach (w tym w regionach)
15.	Rekomendujemy, aby utworzono ponadregionalne forum wymiany doświadczeń, w tym wymiany doświadczeń grantodawców (np. z operatorami Funduszy Norweskich) oraz forum wymiany doświadczeń operatorów projektów wspierających NGO-sy.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Komitet ds. Umowy Partnerstwa/Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące organizacje w KUP i innych komitetach (w tym w regionach), Komisja Europejska
16.	Rekomendujemy, aby NGO miały wpływ na podział alokacji i dobór działań, nie tylko poprzez konsultowanie kryteriów i metodyki naborów, ale także poprzez pracę warsztatową.	instytucje zarządzające (IZ) programami regionalnymi, Komisja Europejska (zgoda na dane rodzaje działań w ramach budowania potencjału), osoby reprezentujące organizacje w KUP i innych komitetach, w tym w regionach

5. ORGANIZACJA POZARZĄDOWA JAKO BENEFICJENT

5.1. ORGANIZACJA POZARZĄDOWA JAKO BENEFICJENT PROGRAMU FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ROZWOJU SPOŁECZNEGO NA LATA 2021-2027 (FERS)

Moderator: Adam Szulczewski – Fundacja na rzecz Collegium Polonicum, OFOP (Konwent Wojewódzkich Rad)

Rekomendacje/postulaty wypracowane w ramach sesji warsztatowej:

	Treść rekomendacji	Instytucje/Adresatki
1.	<p>Rekomendujemy zachowanie pozytywnych doświadczeń z POWER w latach 2014-2020 i upowszechnianie dobrych praktyk, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ „ludzkie podejście” Instytucji Zarządzających oraz Instytucji Pośredniczących ▪ opracowanie dodatkowych materiałów ułatwiających wnioskowanie i realizację projektów, np. w formie podręczników, webinarów, spotkań online; ▪ tworzenie komitetów sterujących projektami (lepszy dialog, większa efektywność); ▪ zadbanie o większą komplementarność (i współpracę) pomiędzy departamentem „merytorycznym” i departamentem „wdrażającym program”. 	<p>Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (IZ FERS), instytucje pośredniczące (IP), Grupa robocza ds. społeczeństwa obywatelskiego KM FERS</p>
2.	<p>Dopuszczenie do szerszego finansowania usług zdrowotnych w ramach projektów ukierunkowanych na usługi społeczne - zapewnienie komplementarności wsparcia (ważne m.in. w kontekście deinstytucjonalizacji).</p>	<p>Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (IZ FERS), instytucje pośredniczące (IP), Grupa robocza ds. społeczeństwa obywatelskiego KM FERS</p>
3.	<p>Traktowanie wykluczenia komunikacyjnego jako realnego, prawdziwego i samoistnego oraz na równi z innymi powodami i/lub ograniczeniami w zakresie korzystania ze wsparcia przez osoby korzystające z usług w ramach EFS+.</p>	<p>Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (IZ FERS), instytucje pośredniczące (IP), Grupa robocza ds. społeczeństwa obywatelskiego KM FERS</p>
4.	<p>Wzmocnienie w zakresie wymiany dobrych praktyk i rozwiązań realizowanych w innych państwach członkowskich UE.</p>	<p>Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (IZ FERS), Komisja Europejska</p>

5.2 NGO-SY JAKO BENEFICJENT EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO I FUNDUSZU SPÓJNOŚCI W RAMACH PROGRAMÓW KRAJOWYCH

Moderatorka: Elżbieta Dydak – Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, OFOP

Rekomendacje/postulaty wypracowane w ramach sesji warsztatowej:

	Treść rekomendacji	Adresaci/Adresatki
1.	Rekomendujemy, aby dopuścić możliwość rozmowy/dialogu wnioskodawcy z komisją oceny wniosków.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ)
2.	Rekomendujemy, aby utworzyć fundusz wkładów własnych, aby organizacje pozarządowe mogły sięgać po środki z EFRR i FS, w szczególności w przypadku projektów infrastrukturalnych.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ)
3.	Rekomendujemy, aby obniżyć wkład własny NGO-sów do zera	Instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące organizacje (NGO-sy) w KUP i innych komitetach
4.	Niwelacja ryzyka dotyczącego finansowania projektów organizacji pozarządowych. Jeśli Karta Praw Podstawowych UE nadal nie będzie przestrzegana, ogłaszane będą konkursy i podpisywane umowy, to jaką gwarancję ma organizacja, że projekty będą kwalifikowalne i zaliczki będą wypłacone?	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Komitet ds. Umowy Partnerstwa/Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące organizacje (NGO) w KUP/innych komitetach, Komisja Europejska
5.	Rekomendujemy zmniejszenie liczby projektów niekonkursowych (na rzecz zwiększenia liczby projektów konkursowych).	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ)
6.	Rekomendujemy, aby uwzględnić NGOsy wśród beneficjentów FERC, np. dodać działanie umożliwiające tworzenie e-usług i aplikacji wykorzystujących informacje sektora publicznego.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ)

5.3 NGO-SY JAKO BENEFICJENT W REGIONIE

Moderator: Bartłomiej Głuszak – Federacja Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSa, WRZOS

Rekomendacje/postulaty wypracowane w ramach sesji warsztatowej:

	Treść rekomendacji	Adresaci/Adresatki
1.	Identyfikujemy, iż barierą jest wymagany potencjał finansowy – rekomendujemy, aby mógł być wykazany potencjał wszystkich partnerów (na wzór FERS) z ostatnich 3 lat w wys. 75% przychodów. Dodatkowo określenie potencjału finansowego nie oznacza, że organizacja dysponuje „wolnymi” środkami, ale że realizowała przedsięwzięcia o określonej skali.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ) programami regionalnymi, osoby reprezentujące organizacje (NGO) w KUP i innych komitetach (także w regionach), Komisja Europejska
2.	Celem przybliżenia Unii Europejskiej i jej korzyści, a przede wszystkim zwiększenia dostępności funduszy unijnych dla mniej doświadczonych organizacji/podmiotów należy powrócić do możliwości realizacji inicjatyw lokalnych o stosunkowo niskiej wartości (szac. 100-150 tys. złotych) oraz dopuszczenie do możliwości realizacji naborów z opcją wyłonienia operatora (tzw. grantowych), zwłaszcza że ta formuła jest bardzo powszechna przy naborach dedykowanych szkołom, firmom czy samorządom.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ) programami regionalnymi, osoby reprezentujące organizacje (NGO) w KUP/innych komitetach (także w regionach), Komisja Europejska
3.	Rekomendacja opracowania podręcznika/przewodnika pokazującego modelowe przedsięwzięcia lub z modelowymi rozwiązaniami, podając do każdego z rozwiązań przykład/ przykłady wdrożenia danego rozwiązania, w tym rozwiązania z poprzednich perspektyw UE zarówno w Polsce, jak i w innych państwach członkowskich UE.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Komisja Europejska
4.	Trwałość projektu – rekomendacja przejrzystych, zrozumiałych zasad i zapisów (np. są IZ, które liczą trwałość nie od zakończenia projektu, a od zatwierdzenia końcowego wniosku o płatność, co w praktyce trwa w niektórych IP/IZ nawet kilkanaście miesięcy!	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Komitet ds. Umowy Partnerstwa/Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące organizacje (NGO-sy) w KUP i innych komitetach, Komisja Europejska

	Rekomendacja debaty/rozmowy nt. trwałości jako kwestii systemowej – najlepiej w Komitecie ds. Umowy Partnerstwa.	
5.	Rekomendujemy uruchomienie poprzez operatorów, nawet w wymiarze testowym, mikrodotacji z prostą procedurą pozyskania i realizacji (w wysokości np. kilku tysięcy złotych). Wpisuje się to zarówno we wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego, jak i inne cele EFS+.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ) programami regionalnymi, osoby reprezentujące organizacje (NGO-sy) w KUP i innych komitetach (w regionach), Komisja Europejska
6.	Wyzwaniem dla beneficjentów jest niedostateczna transparentność procesu oceny, brak rekomendacji/standardu oceniania wniosków o dofinansowanie dopuszczającego np. możliwość udziału w ocenie ekspertów zewnętrznych. Rekomendujemy, aby przynajmniej 50% wniosków o dofinansowanie trafiało do oceny ekspertów zewnętrznych. Od pewnego czasu zanika w większości regionów wcześniejszy zwyczaj oceny projektów przez tzw. Komisję Oceny Projektów, składającą się głównie z ekspertów/ekspertek zewnętrznych, co umożliwiało opiekunom/-nkom beneficjentów skoncentrowanie się na bieżących projektach.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Komitet ds. Umowy Partnerstwa/Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa, instytucje zarządzające (IZ) programami regionalnymi, osoby reprezentujące organizacje (NGO-sy) w KUP i innych komitetach, Komisja Europejska
7.	Rekomendujemy, aby w przypadku naborów i projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe odstąpić od wkładu własnego.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ) programami regionalnymi, osoby reprezentujące organizacje (NGO-sy) w KUP i innych komitetach (także w regionach), Komisja Europejska
8.	Rekomendujemy rezygnację z taryfikatorów, ewentualne ich uelastycznienie lub możliwość zaprezentowania własnej kalkulacji i/lub wyceny poniesienia wydatku. Wycena oparta powinna być na racjonalnej ocenie wydatków, a także uwzględniać prognozę kosztów w kolejnych latach.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), instytucje pośredniczące (IP), Komitet ds. Umowy Partnerstwa/Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa, osoby reprezentujące organizacje (NGO) w KUP/innych komitetach
9.	Rekomendacja systematycznej komunikacji na linii regiony – kraj (samorządy województwa – ministerstwa) wspólnie z partnerami w zakresie wdrażania FE, ale też wsparcia personelu z regionów w interpretacji, wymianie informacji itd.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), instytucje pośredniczące (IP), Komitet Umowy Partnerstwa/Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa, osoby reprezentujące organizacje (NGO-sy) w KUP i innych komitetach

5.4 FUNDUSZE DLA KLIMATU - JAK WZMOCNIĆ ABSORPCJĘ FUNDUSZY PRZEZ ORGANIZACJE POZARZĄDOWE NA ZMIANY KLIMATYCZNE I OCHRONĘ ŚRODOWISKA

Moderatorka: Łucja Kucmin-Węglarczyk – Fundacja Przestrzeń dla Życia, OFOP

Rekomendacje/postulaty wypracowane w ramach sesji warsztatowej:

	Treść rekomendacji	Adresaci/Adresatki
1.	Rekomenduje się premiowanie (kryteria punktowane) w naborach konkurencyjnych partnerstw międzysektorowych (partnerstwa oparte na doświadczeniach wzajemnej współpracy, adekwatność partnera, lokalność partnera, doświadczenie partnera).	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwo Klimatu i Środowiska, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące organizacje (NGO-sy) w KUP i innych komitetach monitorujących
2.	Rekomenduje się realizację projektów parasolowych i uwzględnienie dalszej dystrybucji środków do mniejszych NGO-sów, np. w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub małe dotacje na inicjatywy lokalne, zwłaszcza w ramach programów regionalnych	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwo Klimatu i Środowiska, instytucje zarządzające (IZ), instytucje pośredniczące (IP), osoby reprezentujące organizacje (NGO-sy) w KUP i innych komitetach monitorujących, Komisja Europejska
3.	Rekomenduje się zastosowanie możliwości korzystania z zaliczki, a także możliwości częściowego sfinansowania wydatków osobowych, w szczególności w zakresie aspektów edukacji ekologicznej/przyrodniczej i działań upowszechniających oraz kampanii w zakresie ochrony środowiska; edukacji ekologicznej, klimatycznej, świadomościowej, także odrębnie od projektów infrastrukturalnych.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwo Klimatu i Środowiska, instytucje zarządzające (IZ), instytucje pośredniczące (IP), osoby reprezentujące organizacje (NGO-sy) w KUP i innych komitetach monitorujących, Komisja Europejska
4.	Rekomenduje się zmniejszenie wymogów formalnych dotyczących NGO-sów jako beneficjentów: <ul style="list-style-type: none"> ▪ adekwatne do zadań i podmiotów FORMULARZE (inwestycje NGO-sów to nierzadko coś innego niż inwestycje JST) ▪ adekwatne do zakresu projektu wymogi (studium wykonalności i analiza finansowo-ekonomiczna – tylko wtedy, gdy faktycznie dotyczy) ▪ uproszczone metody rozliczeń 	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Komitet ds. Umowy Partnerstwa/Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące organizacje (NGO-sy) w KUP i innych komitetach monitorujących, Komisja Europejska
5.	Rekomenduje się utworzenie funduszu wkładów własnych, gwarancyjny dla NGO-sów	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Komitet ds. Umowy

	(wkłady własne ze środków budżetu państwa lub samorządów, gwarancje w przypadku refundacji - pożyczka/gwarancja do czasu uzyskania refundacji itp.) - jeżeli nie zostanie zastosowany "zerowy" wkład własny	Partnerstwa/Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące organizacje (NGO-sy) w KUP i innych komitetach monitorujących, Komisja Europejska
6.	Rekomenduje się zniesienie konieczności wniesienia wkładu własnego, w szczególności w projektach z zakresu edukacji ekologicznej (100% finansowania z dotacji)	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące organizacje (NGO) w KUP/innych komitetach monitorujących, Komisja Europejska

5.5 NGO-SY JAKO BENEFICJENT - FUNDUSZE NA WŁĄCZENIE SPOŁECZNE

Moderatorzy: Cezary Miżejewski, Bartłomiej Głuszak – WRZOS

Rekomendacje/postulaty wypracowane w ramach sesji warsztatowej:

	Treść rekomendacji	Adresaci/Adresatki
1.	Powołanie w ramach komitetów monitorujących programy regionalne grup roboczych ds. usług społecznych i zdrowotnych (względnie ds. włączenia społecznego) dbających o rodzaje działań i zgodność z Regionalnym Planem Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji , harmonogram naborów, a w szczególności kryteria wyboru premiujące sektor społeczny (tj. organizacje pozarządowe i inne podmioty ekonomii społecznej), partnerstwa administracji, samorządów z sektorem społecznym lub określających konkursy wyłącznie dla organizacji pozarządowych.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ) programami regionalnymi, osoby reprezentujące organizacje (NGO-sy) w komitetach (w tym w regionach), Komisja Europejska
2.	Rekomendujemy zobowiązanie instytucji zarządzających FERS i programami regionalnymi do obowiązkowego wymogu zlecenia przez beneficjentów zadań w projektach poprzez przepisy ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tryb otwartego konkursu ofert, inicjatywa lokalna) lub w innych trybach wskazujących w pierwszej kolejności organizacje pozarządowe.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ) programami regionalnymi, osoby reprezentujące organizacje (NGO-sy) w komitetach (w tym w regionach), Komisja Europejska
3.	Jasne zdefiniowanie, że realizacja działań zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej nie eliminuje możliwości odrębnych konkursów dla organizacji pozarządowych.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ) programami regionalnymi, osoby reprezentujące organizacje (NGO-sy) w komitetach (w tym w regionach), Komisja Europejska
4.	Włączenie sektora społecznego do ustalania obszarów, które uznane są za wykluczone komunikacyjne, tj. takie, na których brakuje połączeń transportem publicznym.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ) programami regionalnymi, osoby reprezentujące organizacje (NGO-sy) w komitetach (w tym w regionach), Komisja Europejska
5.	Wsparcie zapewnienia trwałości projektów włączenia społecznego (zwłaszcza usług społecznych) realizowanych przez organizacje – poprzez zapewnienie częściowego i/lub całościowego współfinansowania ze środków	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej jako koordynator Strategii Rozwoju Usług Społecznych

	krajowych po zakończeniu projektu (po spełnieniu wymagań jakościowych).	
--	---	--

5. 6. SYSTEM SL (ROZLICZANIE PROJEKTÓW)

Rekomendacje/postulaty wypracowane w ramach sesji warsztatowej zebrane zostały przez **Sylwię Daniłowską** z Fundacji Aktywizacja, **Justynę Jakubów** z Fundacji Pomocy Wzajemnej Barka oraz **Marcina Marszałka** ze Stowarzyszenia na rzecz równego dostępu do kształcenia „Twoje Nowe Możliwości”:

Adresat: Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej	
1.	<p>Rekomendujemy zweryfikowanie rozwiązań dotyczących możliwości nadawania uprawnień do systemu SL i jego poszczególnych modułów z pozycji beneficjenta. Nadanie dostępu administracyjnego może zostać na dotychczasowych zasadach, tj. przez IZ/IP, jednak nadawanie/odbieranie uprawnień personelowi powinno już być w gestii beneficjentów, zwłaszcza że część personelu mogłaby mieć dostęp np. tylko do bazy uczestników/-czek, a część do danych finansowo-księgowych lub bazy personelu. Decyzje w tym zakresie powinien podejmować beneficjent.</p> <p>Obecnie brak możliwości samodzielnego dodawania/odbierania uprawnień do części systemu przez beneficjenta, np. w przypadku zakończenia współpracy z pracownikiem Beneficjent powinien mieć możliwość szybkiego zdjęcia dostępu takiej osobie do SL-a, bez konieczności zwracania się z tą prośbą do Opiekuna.</p>
2.	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Rekomendujemy poprawę funkcjonalności Systemu SL<ul style="list-style-type: none"> ▪ Import danych „baza personelu” – całość danych personelu plus czas pracy, np. z pozycji jednego pliku Excel. ▪ Import danych „formularze monitorowania uczestników” – poprawna możliwość importu FMU za pomocą pliku Excel, bez konieczności uzyskiwania specjalnie przygotowanego pliku. ▪ Ułatwienie edycji/modyfikacji bazy personelu, np. w celu korekty okresu zaangażowania czy stanowiska, bez konieczności zgłaszania prośby do Opiekuna projektu. ▪ Zwiększenie limitu znaków we wnioskach o płatność. ▪ Przy projektach partnerskich dostęp dla Partnerów do modułów, które mają wpływ na prawidłową realizację projektu takich jak: korespondencja, formularze monitorowania uczestników. ▪ Przy próbach importu: komunikaty, które się pojawiają i dotyczą przyczyny problemu, są mało czytelne. W efekcie nie wiadomo, co wymaga poprawy. ▪ Przy aktualizacji harmonogramu: możliwość wglądu we wszystkie miesiące projektowe (nawet bez możliwości wprowadzenia zmian wstecz). ▪ Lepsze dostosowanie systemu SL pod kątem użyteczności oraz dostępności dla Beneficjenta. ▪ Proces oceny wniosku o płatność i całości i korespondencji na linii IP - Beneficjent powinien odbywać się tylko w systemie SL ▪ Kontrola projektu powinna odbywać się przez SL (pełna ścieżka audytu/kontroli możliwa do odtworzenia).

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Brak możliwości importu formularza z danymi do systemu. System reaguje na każdą najmniejszą nawet zmianę formatu formularza, uniemożliwiając zaimportowanie pliku. ▪ Problem stwarza proces dodawania plików, w przypadku załączania wielu plików każdy plik dodawany jest oddzielnie z koniecznością wprowadzenia do niego odpowiednich informacji. ▪ Brak możliwości dodawania kolejnych statusów po zakończonym udziale w projekcie. W takich przypadkach, gdy dana osoba np. zdobyła kwalifikację, zatrudnienie, a potem jeszcze je utrzymała, nie ma możliwości wprowadzenia wszystkich efektów udziału w projekcie. ▪ W formularzu monitorowania osób uczestniczących zmiany wprowadzone w wersji poprzedniej formularza powinny się zaciągać automatycznie do wersji bieżącej, co ograniczyłoby konieczność wprowadzania tych samych zmian do dwóch wersji formularza jednocześnie. ▪ Harmonogram płatności powinien się automatycznie aktualizować po zatwierdzonym w systemie wniosku o płatność. Dane kwotowe z wniosku powinny zaciągać się do harmonogramu na dany okres sprawozdawczy. ▪ Bardzo wolno działający system i wiele problemów z zawieszaniem się w terminach składania wniosków o płatność. ▪ Dodanie możliwość wygenerowania do Excela tabeli PODSUMOWANIE. ▪ Ułatwienie pracy na ZESTAWIENIU DOKUMENTÓW – kiedy chcemy poprawić coś w pozycji np. 700, po zapisaniu system wraca do pozycji 1, zatem aby sprawdzić, czy prawidłowo została poprawiona poz. 700, trzeba ponownie przejść do strony z pozycją 700. Kiedy jest kilka pozycji do poprawy, to zabiera dużo czasu. ▪ Kwota pomocy de minimis II powinna być zliczana z automatu poprzez System SL ▪ Filtrowanie <ul style="list-style-type: none"> - dane uczestników indywidualnych i pracowników - FILTR: brak możliwości filtrowania/odnalezienia osoby po nazwie instytucji (podmiotu), - dane uczestników indywidualnych i pracowników - FILTR: brak możliwości wpisania imienia do filtra (w przypadków kilkunastu Kowalskich czy Nowaków jest to bardzo istotne). ▪ Przy wydruku wniosku o płatność i tabeli ZESTAWIENIE DOKUMENTÓW tylko na pierwszej stronie widać, w jakim jesteśmy zadaniu (nie przenosi się to na inne strony).
3.	<p>Rekomendujemy dodanie nowych funkcjonalności:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kiedy mamy wnioski częściowe oraz scalony wniosek o płatność ze wszystkimi partnerami, w Tabeli ZESTAWIENIE DOKUMENTÓW powinno być widać NAZWĘ LUB SKRÓT NAZWY PARTNERA/LIDERA I NUMER. ▪ BAZA PERSONELU: alfabetyczny układ nazwisk (a nie wg kolejności wpisywania do systemu), ▪ formy wsparcia (i instytucje, i osoby): USŁUGA WSPARCIA EKONOMII SPOŁECZNEJ – brak SZKOLENIA jako podkategorii, ▪ W bazie personelu obecnie brak możliwości przedłużania umów przez Beneficjenta (w przypadku umów zakończonych) – rekomenduje się możliwość odblokowania takiej możliwości bez konieczności pisania do Opiekuna z prośbą o odblokowanie danej umowy, ▪ Zwiększenie wielkości plików – obecnie jest ograniczona pojemność dodawanych plików, przy plikach o większych ciężarach, pomimo zastosowania programu do pakowania

	<p>plików, system uniemożliwia ich dodanie, co generuje konieczność dzielenia go i załączania po kawałku.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Uwzględnienie możliwości wypełniania wniosku przez dwie osoby jednocześnie, tak żeby jedna, na przykład, mogła robić część finansową, a druga merytoryczną.
4.	Przy tworzeniu tego typu systemów konieczne jest zapewnienie pełnej dostępności serwisu na poziomie WCAG 2.1.
5.	Rekomendujemy, aby zapewnić funkcjonowanie systemu na urządzeniach mobilnych.

6. RZECZNIK DS. FUNDUSZY EUROPEJSKICH - ROLA I REKOMENDACJE

Moderator: Tomasz Piłat, Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich

Rekomendacje/postulaty wypracowane w ramach sesji warsztatowej:

	Treść rekomendacji	Adresaci/Adresatki
1.	Upowszechnienie informacji o roli i działaniach Rzecznika ds. Funduszy Europejskich, w tym wskazanie z imienia i nazwiska, dotyczy to także rzeczników w regionach.	Komisja Europejska, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące organizacje (NGO-sy) w komitetach monitorujących, Komisja Europejska, rzecznicy/rzeczniczki ds. funduszy europejskich
2.	Powołanie grup roboczych przedstawicieli/-lek beneficjentów w ramach KM lub też organizacja forów wymiany doświadczeń z udziałem rzecznika.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące organizacje (NGO-sy) w komitetach, Komisja Europejska, rzecznicy/rzeczniczki ds. funduszy europejskich
3.	Udział Rzecznika FE w pracach KM, informowanie o zgłaszanych wnioskach i wdrażaniu rekomendacji, prezentacja raportów i sprawozdań z prac Rzecznika na forum KM.	Komisja Europejska, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące organizacje w komitetach (NGO-sy), Komisja Europejska, rzecznicy/rzeczniczki ds. funduszy europejskich
4.	Wybór Rzecznika ds. Funduszy Europejskich w rzeczywistym zewnętrznym i konkurencyjnym wyborze (dopuszczenie kandydatów spoza pracowników IZ) – wymaga zmiany ustawy. Umocowanie Rzecznika w strukturach Instytucji Zarządzającej w departamencie/wydziale, który nie jest związany z wdrażaniem funduszy UE, najlepiej po zaopiniowaniu przez komitet monitorujący.	Komisja Europejska, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące organizacje (NGO-sy) w komitetach, Komisja Europejska, rzecznicy/rzeczniczki ds. funduszy europejskich

7. WYTYCZNE DOTYCZĄCE KOMITETÓW MONITORUJĄCYCH I REGULAMINY FUNKCJONOWANIA KOMITETÓW

Moderator: Maciej Kunysz – Stowarzyszenie EKOSKOP, PZS, Federacja Parasol, Konwent Wojewódzkich Rad Pożytku Publicznego

Rekomendacje/postulaty wypracowane w ramach sesji warsztatowej:

	Treść rekomendacji	Adresaci/Adresatki
1.	Zmiana pozycji ustrojowej Przewodniczącego Komitetu Monitorującego określonej w Wytycznych i szczególnych regulaminach jedynie do roli prowadzącego obrady i koordynującego pracę KM, a nie decyzyjnej co stoi w sprzeczności z zasadą partnerstwa i wielopoziomowego zarządzania. Rola decyzyjna nie wynika z rozporządzenia ogólnego, a jedynie wskazuje się, iż przewodniczącym/-ą KM jest przedstawiciel IZ.	Komisja Europejska, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące organizacje (NGO) w komitetach, rzecznicy/rzeczniczki ds. funduszy europejskich
2.	Wycofanie pozaregulaminowych regulacji dotyczących funkcjonowania komitetów monitorujących oraz ich finansowania. Należy podkreślić brak delegacji do takiej praktyki.	Komisja Europejska, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące organizacje (NGO-sy) w komitetach, rzecznicy/rzeczniczki ds. funduszy europejskich
3.	Rozstrzygnięcie interpretacyjnych zapisów dotyczących nieposzlakowanej opinii, tak by zabezpieczyć swobodną działalność partnerów spoza administracji, a jednocześnie wykluczyć obecność osób w sposób rażąco naruszający zasady funkcjonowania komitetów monitorujących.	Komisja Europejska, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące organizacje (NGO-sy) w komitetach, rzecznicy/rzeczniczki ds. funduszy europejskich.
4.	Usunięcie z Wytycznych dotyczących komitetów i regulaminów komitetów zasad, które a priori określają zasady konfliktu interesów.	Komisja Europejska, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące organizacje (NGO-sy) w komitetach, rzecznicy/rzeczniczki ds. funduszy europejskich
5.	Naczelną zasadą działania komitetu powinna być ZASADA DOSTĘPNOŚCI, dotyczy to całości funkcjonowania komitetu i prowadzonych prac, w tym również w zakresie dostarczania dokumentów będących przedmiotem jego prac.	Komisja Europejska, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące organizacje (NGO-sy) w komitetach, rzecznicy/rzeczniczki ds. funduszy europejskich.

8. KODEKS PARTNERSTWA - KIERUNKI ZMIAN

Moderatorzy: Iwona Janicka – OFOP, Krzysztof Mrozek – Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć, Maciej Kunysz – Stowarzyszenie Ekoskop, PZS

Rekomendacje/postulaty wypracowane w ramach sesji warsztatowej:

	Treść rekomendacji	Adresaci/Adresatki
1.	Zasada partnerstwa wynikająca z europejskiego Kodeksu Partnerstwa powinna objąć wszystkie fundusze i programy UE, w tym m.in. Horyzont, Erasmus, Fundusz Odbudowy.	Komisja Europejska, ECoPP, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej
2.	Należy dookreślić sposób przygotowania i realizacji analizy partnerstwa w ramach sprawozdania na potrzeby przeglądu śródkresowego – stosowną analizę przedstawić mógłby każdy z partnerów (jako załączniki, zdania odrębne), a Komisja Europejska mogłaby się z tym zapoznać, w tym kluczowe jest określenie wskaźników oceny partnerstwa – kilka pytań, na które musiałyby odpowiedzieć każda instytucja zarządzająca (porównaj punkty zaproponowane przez OFOP w 2017 r.). Sprawozdanie z realizacji zasady partnerstwa nie powinno ograniczać się do kwestii włączania partnerów do prac komitetów, ale obejmować inne działania podejmowane przez instytucję zarządzającą (IZ), w tym m.in. zmiany programu, włączanie partnerów w programowanie na etapie tzw. uszczegółowienia opisu priorytetów programu (SZOP)	Komisja Europejska, ECoPP, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej
3.	Weryfikacja typów partnerów (tłumaczenia nazw w dokumentach), publikacja dobrych praktyk i przykładów.	Komisja Europejska, ECoPP, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej
4.	Postulat weryfikacji nazewnictwa z uwagi na „kiksy” językowe, tj. inne określenia w j. angielskim, a inne w j. polskim (niektóre określenia w języku polskim mają swoje odzwierciedlenia ustawowe, a bywa iż dla tłumaczenia nie ma to większego znaczenia).	Komisja Europejska, ECoPP, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej
5.	Art. 17 – Instytucja Zarządzająca przeprowadza analizę nie później aniżeli pół roku od daty zatwierdzenia programu (i obowiązkowo ją publikuje) wraz z katalogiem pytań o potrzeby, nie zawężonych wyłącznie do szkoleń, ekspertyz i zwrotu kosztów przejazdu na posiedzenia komitetów. Zapewnienie środków z pomocy technicznej na działania partnerów poza zapisami w programie musi odnosić się też do praktyki i zaplanowanych funduszy.	Komisja Europejska, ECoPP, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej

6.	Regulacje krajowe (ustawy, wytyczne, regulaminy KM) nie mogą zawężać regulacji UE z kroku na krok, tj. na poziomie ustawy, później wytycznych i konkretnych regulaminów komitetów, co później utrudnia korzystanie przez organizację w komitetach ze wsparcia – rekomendujemy doprecyzowanie zapisów, a nie ich zawężanie (ograniczanie).	Komisja Europejska, ECoPP, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej
----	---	---

9. INNE

Rekomendacje/postulaty zebrane w ramach sesji warsztatowych:

	Treść rekomendacji	Instytucje/Adresatki
1.	Przedstawiciele/-elki NGO-sów w komitetach monitorujących powinni/-ny znać obserwatorów/obserwatorki z ramienia Komisji Europejskiej w poszczególnych komitetach monitorujących i mieć do tych osób kontakt.	Komisja Europejska, osoby reprezentujące organizacje pozarządowe w komitetach
2.	Uporządkowanie i uspoźnienie kwestii dotyczących korzystania z pomocy technicznej w zakresie zwrotu kosztów związanych z różnymi spotkaniami członków/członkiń KM (i ich zastępców/zastępczyń) celem sieciowania – obecnie z jednego KM można wziąć udział w wydarzeniu ogólnopolskim, a w ramach innego nie ma takiej możliwości.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ), Komitet Umowy Partnerstwa/Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa, osoby reprezentujące organizacje (NGO-sy) w KUP i innych komitetach.
3.	Kontynuacja prac nad tzw. ryczałtem w ramach pomocy technicznej na wsparcie partnerów spoza administracji, zwłaszcza partnerów reprezentujących w komitetach społeczeństwo obywatelskie.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Komitet Umowy Partnerstwa/Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa, instytucje zarządzające (IZ), osoby reprezentujące organizacje (NGO-sy) w KUP i innych komitetach.
4.	Konieczna jest edukacja i wzmacnianie przedstawicieli/przedstawielek NGO-sów w KM informowanie o rzetelnych źródłach wiedzy, zapoznawanie z przepisami prawnymi i dobrymi praktykami z innych programów, poszerzanie kompetencji z zakresu rzecznictwa, a także zapobieganie wypaleniu, gdyż nie możemy doprowadzić do sytuacji, że ludzie z NGO-sów, którzy nabyli określone kompetencje i wiedzę, z czasem z różnych przyczyn zawodowych, osobistych, z powodu obaw czy ostracyzmu będą rezygnować z działalności w Komitecie monitorującym i/lub będą dużo mniej aktywni/aktywne. Ważna zatem jest też integracja i wymiana doświadczeń, aby zapobiegać takim sytuacjom.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ) programami regionalnymi, Komitet Umowy Partnerstwa/Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa, osoby reprezentujące organizacje (NGO-sy) w KUP i innych komitetach
5.	Rekomendujemy określenie tzw. linii demarkacyjnej pomiędzy pomocą techniczną w ramach programu regionalnego (np. na wsparcie NGO-sów w komitetach, przygotowanie do absorpcji funduszy) a środkami na budowanie potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Otóż część IZ w regionach	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ) programami regionalnymi, Komitet ds. Umowy Partnerstwa/Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa, osoby

	<p>sygnalizuje, iż jeśli organizacje potrzebują funduszy na potrzeby pracy w komitetach, to mają już alokację w EFS+ i nie przewiduje się dodatkowych pieniędzy np. na wzmocnienie osób reprezentujących organizacje pozarządowe w komitetach, czy też na potrzeby związane z ich pracą w komitetach monitorujących (niezbędne narzędzia, w tym techniczne, komputer, czytnik do dokumentów, drukarka itp.), co jednak powinno być finansowane w ramach pomocy technicznej programu, a nie ze środków na budowanie potencjału NGO-sów.</p>	<p>reprezentujące organizacje w komitetach, Komisja Europejska</p>
<p>6.</p>	<p>Wniosek o płatność co do zasady powinien być zweryfikowany w terminie nie więcej aniżeli 40 dni, co w przypadku części Instytucji Zarządzających (IZ) i Instytucji Pośredniczących (IP) nie jest stosowane. Nierzadko wezwania do wyjaśnień (każdorazowo do innych pozycji budżetowych i części wniosków o płatność) ciągną się przez wiele miesięcy.</p> <p>Nadto na etapie weryfikacji IZ i IP w praktyce dokonują kontroli bez powiadomienia podmiotu o jej wszczęciu – weryfikowany jest każdy wydatek i komplet dokumentów źródłowych, zamiast realizacji i weryfikacji dokumentów w ramach tzw. próby pogłębionej. Kompleksowa weryfikacja nie kończy się pomimo np. stwierdzenia przez kontrolę braku uchybień czy nieprawidłowości. W praktyce NGO-sy nie są chronione ograniczoną liczbą dni kontrolnych rocznie (jak w przypadku firm) i zamiast zajmować się projektem i/lub jego trwałością, sporo czasu przeznaczają na każdorazowe wyjaśnianie najdrobniejszych kwestii, nawet takich, które były już przedmiotem wyjaśnień, czy nawet kontroli. W przypadku przekroczenia terminu przez IZ/IP rekomendujemy, aby uznać wniosek o płatność za zatwierdzony, a pogłębioną weryfikację wydatków wskazanych we wnioskach o płatność przeprowadzać w ramach procedury kontroli projektów.</p>	<p>Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Komitet Umowy Partnerstwa/Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa, Komisja Europejska</p>
<p>7.</p>	<p>Rekomendujemy weryfikację naborów niekonkurencyjnych w programach krajowych i regionalnych. Jesteśmy zaniepokojeni ich skalą względem perspektywy 2014-2020 i postulujemy zmniejszenie tej liczby. Spora liczba projektów wyłanianych w naborze niekonkurencyjnym w praktyce ogranicza rolę komitetu monitorującego w takiej sytuacji.</p>	<p>Komisja, Europejska, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, instytucje zarządzające (IZ)</p>

	<p>Na pewno trzeba w sposób szczególny przyrzeć się kryteriom wyłaniania takich projektów, w tym spełnienia warunków podstawowych i zasad horyzontalnych, w szczególności w związku z wyzwaniem w zakresie respektowania Karty Praw Podstawowych UE i zasadą niedyskryminacji, a także w związku z doniesieniami medialnymi dotyczącymi nieprawidłowości związanych z wydatkowaniem funduszy (m.in. Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Ministerstwo Edukacji i Nauki). Widzimy w takiej sytuacji konflikt interesów, gdy podmiot przedstawia projekt niekonkurencyjny, kryteria naboru i wskaźniki (na ogół mało ambitne!), a później jeszcze przedstawiciel(ka) głosuje nad tym naborem.</p>	
8.	<p>W przypadku realizacji naborów konkurencyjnych i niekonkurencyjnych w regionach premiowanie partnerstwa z organizacjami pozarządowymi.</p>	<p>instytucje zarządzające (IZ) programami regionalnymi, osoby reprezentujące organizacje w komitetach (w tym w regionach)</p>
9.	<p>Rekomendujemy powołanie w każdym Komitecie monitorującym program regionalny utworzenie grupy roboczej ds. społeczeństwa obywatelskiego, której jednym z zadań będzie praca nad budowaniem potencjału NGO-sów oraz wzmocnienie NGO-sów jako beneficjentów funduszy UE.</p>	<p>instytucje zarządzające (IZ) programami regionalnymi, osoby reprezentujące organizacje w komitetach – KUP, innych komitetach (w tym w regionach).</p>
	<p>Rekomendujemy weryfikację i sposobu powoływania rad ds. strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT), tak by spełnione były zasady partnerstwa.</p>	<p>Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Komitet Umowy Partnerstwa/Podkomitet KUP ds. rozwoju partnerstwa, osoby reprezentujące organizacje w komitetach – KUP i innych komitetach (w tym w regionach), Komisja Europejska</p>

KOALICJA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

**OBYWATELSKI
MONITORING
FUNDUSZY UE**

Partnerstwo
dla lepszej
perspektywy

Koalicja organizacji pozarządowych na rzecz obywatelskiego monitorowania funduszy Unii Europejskiej w Polsce

My, niezależne organizacje pozarządowe

- działając na rzecz dobra wspólnego,
- mając świadomość, że Unia Europejska opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości,
- uważając wartości te jako wspólne Państwom Członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn,
- w trosce o respektowanie zasady partnerstwa określonej w Europejskim Kodeksie Partnerstwa, warunków podstawowych wynikających z art. 15 Rozporządzenia ogólnego, w tym respektowania Karty Praw Podstawowych UE i zasad horyzontalnych,
- a także w interesie niezależnych od władz organizacji pozarządowych

deklarujemy partnerską współpracę na rzecz wzajemnego wsparcia oraz wymiany doświadczeń przedstawicieli i przedstawicielek naszych organizacji w komitetach monitorujących programy krajowe i regionalne finansowane z funduszy UE.

10. LISTA ORGANIZACJI

Poniżej przedstawiamy listę organizacji pozarządowych biorących udział w tworzeniu powyższych postulatów i rekomendacji.

Organizatorzy:

Ogólnopolska
Federacja
Organizacji
Pozarządowych

Ogólnopolska Federacja
Organizacji Pozarządowych

Polska Zielona Sieć

Fundacja Stocznia

Federacje i związki organizacji:

Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich

Polska Rada Organizacji Młodzieżowych

Polskie Forum Osób z Niepełnosprawnościami

Sieć SPLOT

Wspólnota Robocza Związków Organizacji Socjalnych WRZOS

Federacja Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Federacja PARASOL

Kujawsko-Pomorska Federacja Organizacji Pozarządowych

Lubelskie Forum Organizacji Osób Niepełnosprawnych - Sejmik Wojewódzki

Lubuska Federacja Organizacji Pozarządowych

Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych

Wielkopolska Rada Koordynacyjna Związków Organizacji Pozarządowych

Związek Stowarzyszeń LGD

Organizacje pozarządowe - współpraca:

CEE Bankwatch Network

Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich OPUS

Chrześcijańska Fundacja Rozwoju Osobistego RONDO

Europejskie Ugrupowanie na Rzecz Edukacji i Kreowania Aktywności „EUREKA”
Fundacja Aktywizacja
Fundacja Będzie Dziko
Fundacja Biuro Inicjatyw Społecznych
Fundacja ClientEarth Prawnicy dla Ziemi
Fundacja Efektywnego Wykorzystania Energii
Fundacja Freedom Space
Fundacja Fundusz Współpracy
Fundacja im. Stefana Batorego
Fundacja Instytut na rzecz Ekorozwoju
Fundacja Merkury
Fundacja My Pacjenci
Fundacja na rzecz Collegium Polonicum
Fundacja na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami
Fundacja Pomocy Wzajemnej Barka
Fundacja Przestrzeń do Życia
Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego
Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
Fundacja SIMBIOSIS
Fundacja SOS Życie
Fundacja Wiara i Tęcza
Lokalna Grupa Działania „Mazurskie Morze”
Lokalna Grupa Działania „Zielone Światło”
Regionalna Fundacja Pomocy Niewidomym
Safe Next Generation
Stowarzyszenie Dziennikarzy RP
Stowarzyszenie Dobroczynne Res Sacra Miser
Stowarzyszenie EKOSKOP
Stowarzyszenie Europa i My
Stowarzyszenie Fabryka Równości

Stowarzyszenie Instytut Niezależnego Życia

Stowarzyszenie Instytut Równości

Stowarzyszenie Kampania Przeciw Homofobii

Stowarzyszenie Klon/Jawor

Stowarzyszenie Komitet Obrony Demokracji

Stowarzyszenie Kongres Kobiet

Stowarzyszenie Lambda Szczecin

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka „Wielkie Jeziora Mazurskie”

Stowarzyszenie Marsz Równości w Lublinie

Stowarzyszenie MOST

Stowarzyszenie My Rodzice

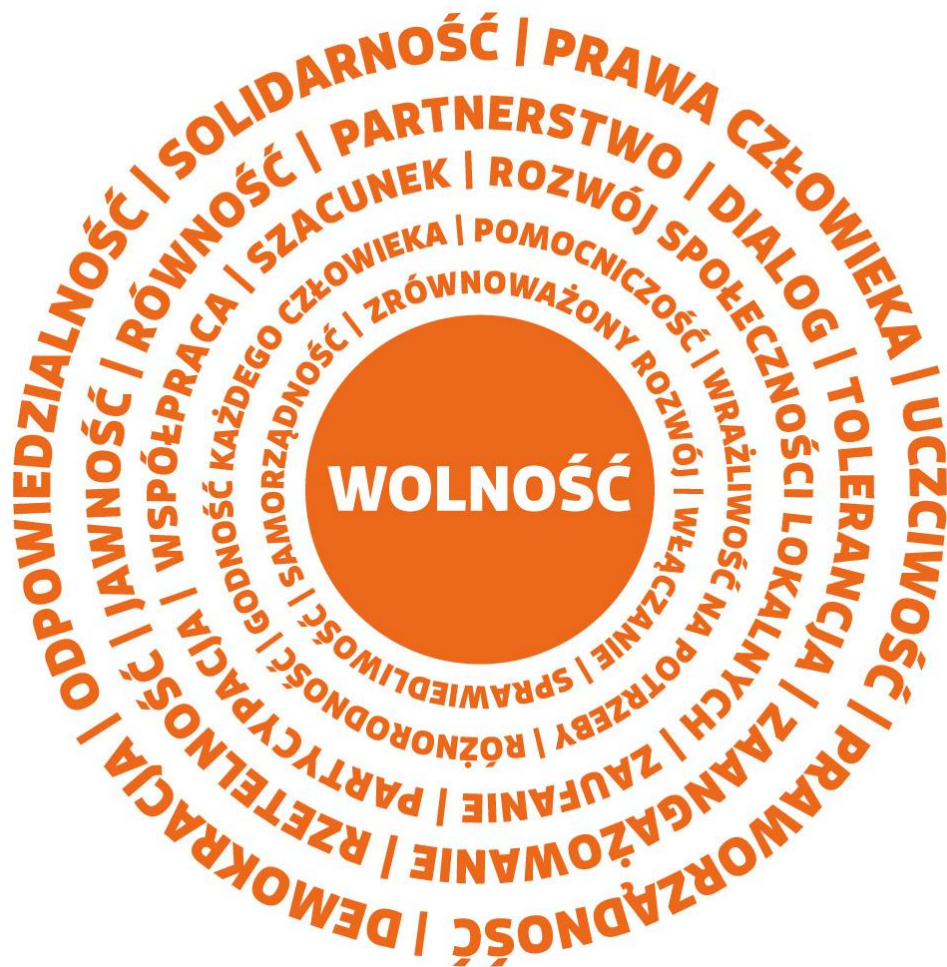
Stowarzyszenie na rzecz równego dostępu do kształcenia „Twoje Nowe Możliwości”

Towarzystwo dla Natury i Człowieka

Stowarzyszenie Tęczówka

Stowarzyszenie Watchdog Polska

Stowarzyszenie Wsparcie Społeczne JA-TY-MY

Ogólnopolska
Federacja
Organizacji
Pozarządowych

**Wierzymy w społeczeństwo obywatelskie,
praktykujemy demokrację,
dbamy o niezależność
organizacji pozarządowych.
Chcemy, żeby miały głos, reprezentację
i uznanie**

Sieciujemy • Interweniujeemy • Wspieramy

